

Význam programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rámcovým programovým dokumentom podpory regionálneho rozvoja na miestnej úrovni. Nadväzuje na príslušné strategické dokumenty a programové dokumenty podpory regionálneho rozvoja na národnej a regionálnej úrovni. Na národnej úrovni ide predovšetkým o národný rozvojový plán (NRP) a operačné programy. Na regionálnej úrovni je to program hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a mikroregiónu. Jasné stanovenie rozvojových priorít umožní obci realizovať dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii a nie na náhlych, nekoordinovaných rozhodnutiach.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce nenahrádza územno-plánovacia dokumentácia a územno-plánovacie podklady, ale patrí medzi základné podklady využívané v územno-plánovacej činnosti. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov do podoby programu rozvoja umožní obci zorientovať sa v škále dostupných podporných zdrojov, ako aj podmienok sprevádzajúcich ich získanie. Na úrovni obce je základným územno-plánovacím dokumentom územný plán obce alebo zóny.

Legislatívne zázemie

Zákon č.416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, vo svojom článku I § 2 definuje prechod pôsobností na obce. Na úseku regionálneho rozvoja prechádzajú pôsobnosti :

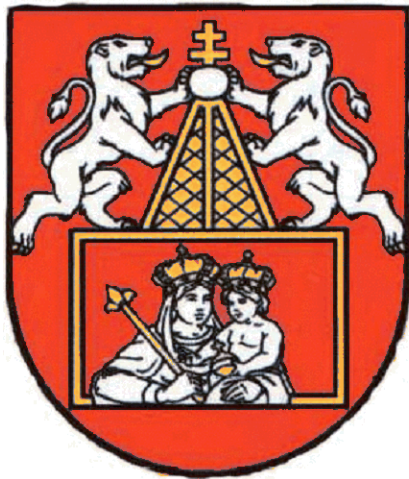
- **vykonávanie stratégie regionálneho rozvoja**
- **vypracúvanie programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja**
- **koordinovanie spolupráce právnických osôb pri vypracúvaní programov rozvoja obcí**

Na zákon č. 416/2001 Z.z. nadväzuje zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý ustanovuje základnú štruktúru programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov a obcí. Ten pozostáva z

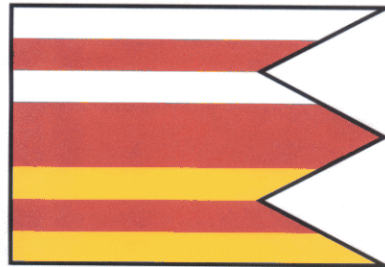
- analýzy hospodárskeho a sociálneho prostredia,
- ustanovenia základných smerov
- návrhu finančného zabezpečenia plnenia programu
- návrhu administratívneho zabezpečenia plnenia programu.

SYMBOLY OBCE

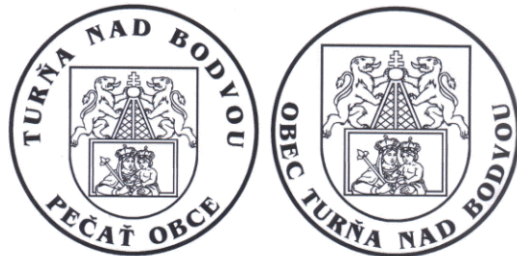
ERB OBCE

**VLAJKA OBCE
TURŇA NAD BODVOU**

**PEČATE OBCE
TURŇA NAD BODVOU**

KONTAKT

Adresa Obecného úradu

Turňa nad Bodvou 419

044 02

Telefon

055/4662138

Fax

055/4662138

e-mail

ocu_turna@stonline.sk

http

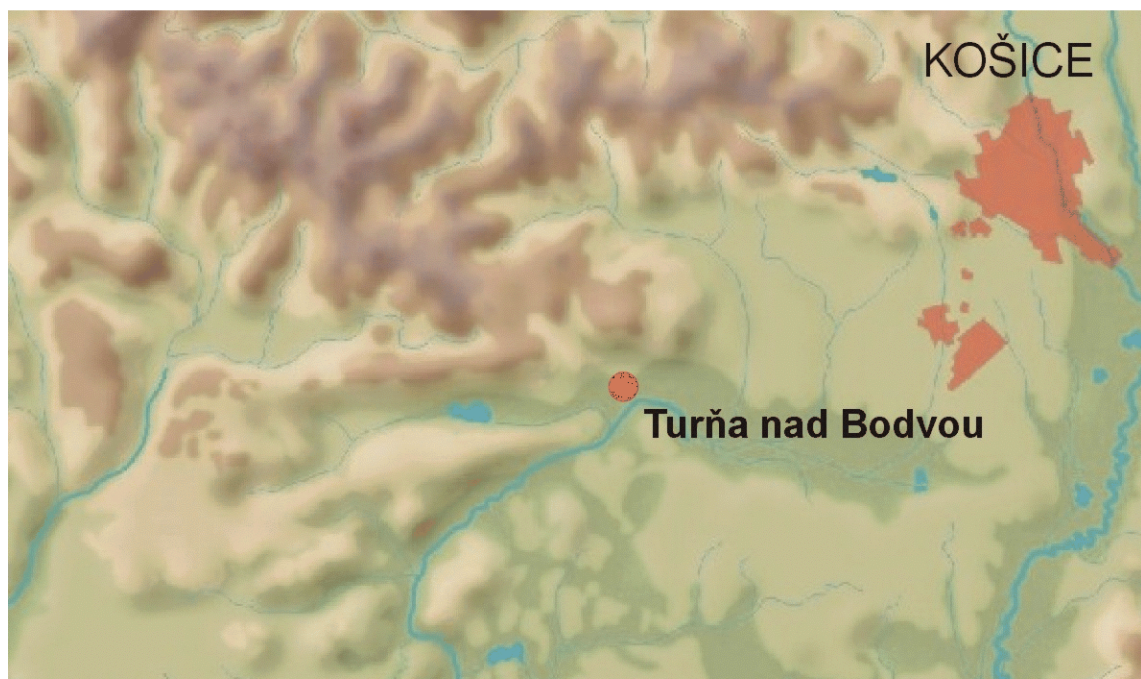
www.sknet.sk/ocu-turna

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O OBCE

Prvá písomná zmienka	1221
Rozloha v ha	2321
Najvyšší bod územia	821m.n.m.
Najnižší bod územia	173 m.n.m
Stred obce	180 m.n.m.
Počet obyvateľ'ov	3406
Hustota obyvateľ'stva na 1km²	139,3
Index starnutia obyvateľ'stva	50,4
Priemerný vek	32,1

POLOHA

Obec leží v západnom výbežku Košickej kotliny, vybiehajúcej pod planiny Slovenského krasu, 10 km od Moldavy nad Bodvou. Výška stredu obce je 180 m.n.m. Na severe susedí s katastrami obcí Medzev a Hačava, na západe s katastrami obcí Háj, Zádiel, Dvorníky- Včeláre, na juhu s obcami Host'ovce, Turnianská Nová Ves, a na východe s katastrami obcí Drienovec a Debrad'.

Zdroj: GIS RRA Moldava

DOSTUPNOSŤ OBCE

Obec leží na hlavných dopravných trasách regiónu. Obcou mimoúrovňovo prechádza nadregionálne významná cesta I triedy – doplnková európska trasa E571 Bratislava – Zvolen – Rožňava – Košice a železničná trať 160 Košice-Zvolen. V minulosti cez Turňu nad Bodvou prechádzala železničná trať Košice-Miskolc vybudovaná koncom 19 storočia. Táto trať je momentálne v hraničnom úseku nepriechodná, ale na maďarskej strane sa používa až tesne po hranice, kde sa nachádza kameňolom. Nepožívaný úsek je stále technicky použiteľný. Medzinárodné letisko Košice je vzdialené 35 km.

ADMINISTRATÍVNY VÝVOJ

Prvým štátnym útvarom na tomto území bol v 6. až 9. storočí nášho letopočtu Avarský kaganát, ktorý vystriedala Veľkomoravská ríša. Historické atlasy zaraďujú územie okolo Turne do tých oblastí Veľkej Moravy, ktoré dobyl knieža Svätopluk, ale

rozumnejšie bude nepredstavovať si ho tu osobne a chápať to tak, že sem zasahovala veľkomoravská kultúra. V nasledujúcom 10. storočí je osud tohto územia nejasný. Staré maďarské kroniky síce spomínajú, že toto územie dal obsadiť už Arpád v časoch, keď Staromaďari prišli do Karpatskej kotliny, konkrétne že to bol Borša, syn Böngérov, ale oficiálna historická veda /svorne maďarská i slovenská/ si je istá, že územie budúcej Turnianskej stolice sa dostalo do moci raného uhorského štátu až po smrti kráľa svätého Štefana, teda po roku 1038.

Vznik Turnianskej župy sa stráca v hmlách, ako ostatne vznik viacerých žúp v regióne dnešného východného Slovenska. Prvá zmienka o nej pochádza z roku 1198, kde sa spomína ako PRAEDIUM TORNA. V tejto zmienke sa teda ešte nehovorí o župe (comitatus), ale iba o majetku (praedium). Preto prevláda názor, že pôvodne šlo iba o lesný majetok, či takzvaný lesný komitát, ktorý bol až niekedy pred rokom 1272 pretvorený na normálny Turniansky komitát (Comitatus Tornensis).

Územie Turnianskeho komitátu bývalo v najstaršej minulosti oveľa väčšie, pretože k nemu patrila aj časť Boršódskej, Gemerskej a Spišskej stolice. Postupom času vývoj stoličného systému z Turnianskeho komitátu ukrajoval. V druhej polovici 12. storočia vznikol Spišský komitát, do ktorého pripadli značné územia na severe Turnianskej župy, koncom 12. storočia sa od nej odčlenilo panstvo Plešivec a nakoniec v roku 1255 daroval kráľ Belo IV. premonštrátom panstvo Jasov na východnej strane Turnianskej stolice. To, čo zostalo, sa stalo najmenšou stolicou v Uhorsku.

Turná nad Bodvou bola sídlom Turnianskej župy až do jej zlúčenia s Abaujskou župou a vytvorenia Abovsko-turninskej župy. Z tohto obdobia sa zachoval župný dom. Po vytvorení Abovsko-Turnianskej župy bola Turná nad Bodvou súčasťou okresu Turná. Od roku 1923 patrila do dnes už neexistujúceho okresu Moldava, ktorý bol v roku 1960 pričlenený k okresu Košice. Z okresu Košice sa v roku 1968 vyčlenil okres Košice-vidiek, dnes Košice-okolie.

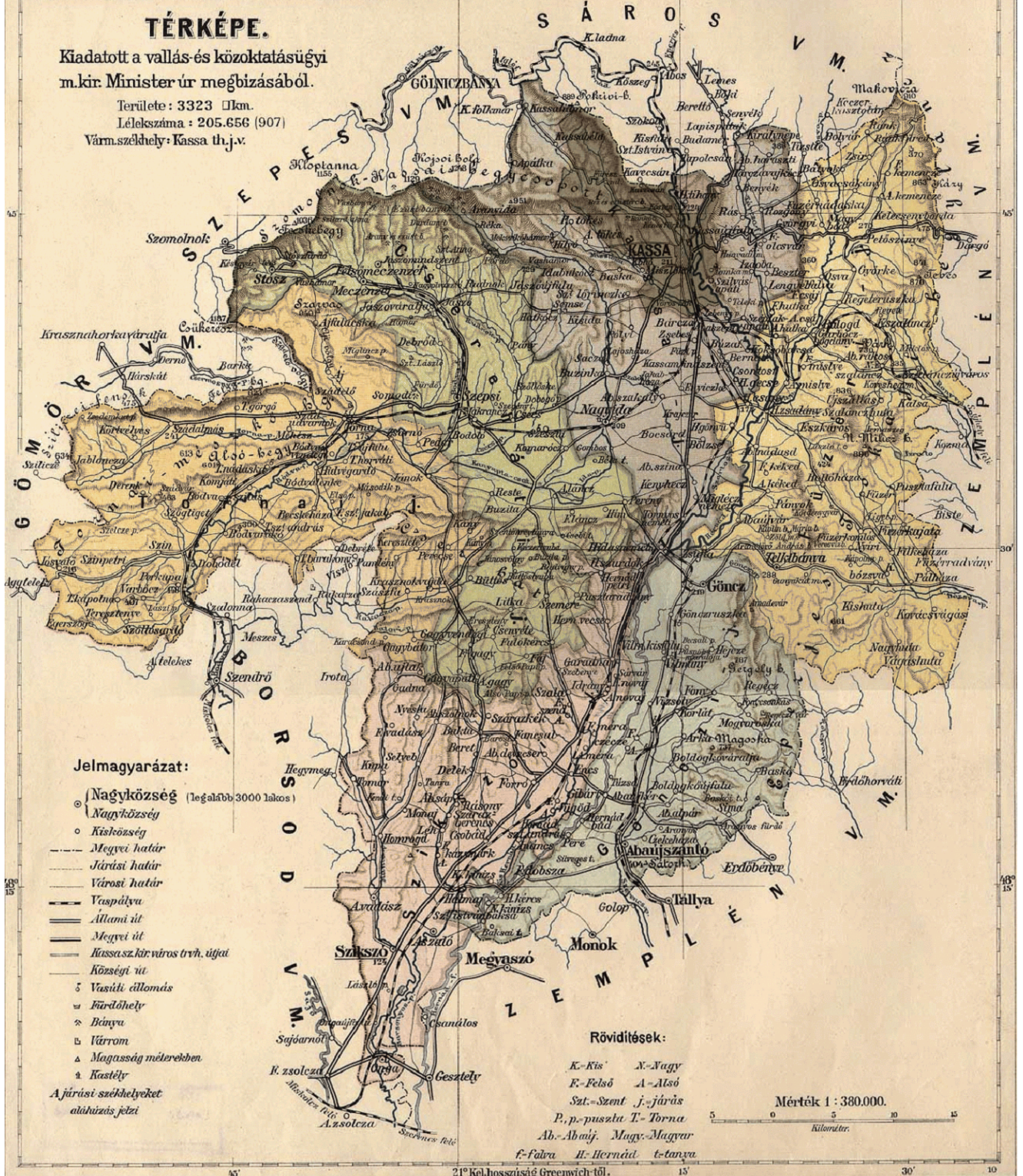
V súčasnosti obec patrí do okresu Košice-okolie, Košický samosprávny kraj. Je členom mikroregionálneho združenia obcí - Združenie Miest a obcí Údolia Bodvy s centrom v Moldave nad Bodvou a Združenia miest a obcí Košice-okolie.

ABAÚJ-TORNA VÁRMEGYE

TÉRKÉPE.

Kiadott a vallás-és közoktatásügyi
m.kir. Minister úr megbízásából.

Területe : 3323 Ukm.
Lélekszáma : 205.656 (907)
Vám.székhely: Kassa th.j.v.

Jelmagyarázat:

- Nagyközség (legálább 3000 lakos)
 - Kisközség
 - Megyei határ
 - Járási határ
 - Városi határ
 - Vasút
 - Állami út
 - Megyei út
 - Kassa sz. kir. város trvh. útjai
 - Községi út
 - ⊕ Vasúti állomás
 - ⊕ Járóhely
 - ⊕ Bányá
 - ⊕ Várrom
 - △ Magasság méréseken
 - ⊕ Kastély
- A járási székhelyeket aláhúzás jezi

Rövidítések:

- K- Kis N- Nagy
- F- Felső A- Alsó
- Szt.- Szent J- járás
- P. p.- puszta T- Torna
- Ab.- Abauj. Magy.- Magyar
- f- falva H- Hernád t- tanya

Mérték 1 : 380.000.

5 0 5 10 15
Kilométer.

21° Kei. hosszúságú Greenwich-től. 15' 30' 10'

GEOLOGICKÁ STAVBA

Kataster obce je morfológicky veľmi pestrý za čo vďačí svojej pestrej geologickej stavbe. Južná a juhovýchodná časť katastra leží geomorfologicky v Turnianskej kotline, ktorá v juhovýchodnej časti katastra plynule prechádza do Košickej roviny, ktorá je jedným z podcelkov Košickej kotliny. Táto časť katastra je tvorená prevažne mladotretohornými ílmi, pieskami a štrkami.

Severná vrchovinná časť obce je na Jasovskej plošine, severozápadná na zrázovitom južnom svahu Zádielskej planiny Zarovnané a na juhu naklonené planiny sú z druhohorných vápencov, ktoré vznikli pred 205 – 225 miliónmi rokov v období stredného a vrchného triasu. Vtedy sa na rozsiahlom karbonátovom šelfe usadili mohutné karbonátové komplexy rífových a lagunárnych vápencov s hrúbkou nad 2 km, ktoré boli vo forme silického príkrovu dotransportované do dnešnej oblasti Slovenského krasu, kde svojimi vlastnosťami podmienili vznik rozmanitých krasových javov. Dnes je Slovenský kras popri bradlovom pásme považovaný za oblasť s najzložitejšou stavbou, pretože podľa súčasných poznatkov sa na jeho stavbe zúčastňuje 5 tektonických jednotiek. V katastri obce z týchto jednotiek prevláda tektonická jednotka *Silicikum*.

Táto tektonická jednotka sa vyskytuje v okolí Moldavy nad Bodvou, smerom na západ od nej v okolí Turne nad Bodvou, na S - SV smerom na Debrad' a smerom na S - SV k urbárskemu lesu a je reprezentovaná silickým príkrovom. Je to rozsiahle horizontálne, alebo subhorizontálne uložené príkrovové teleso, rozčlenené počas nasúvania, alebo po nasunutí na rad čiastkových štruktúr a blokov. Mnohé časti boli odstránené eróziou a denudáciou, a tak hlavne jurské, ale do značnej miery i vrchnotriasové súvrstvie sú zachované len rudimentárne.

Najväčšie rozšírenie dosahujú stredno - a spodnotriasové sedimenty. Keďže ide o bezkorenný príkrov, jeho pôvodné paleozoické podložie nepoznáme. Silický príkrov predstavuje rozsiahlu príkrovovú jednotku tvorenú pestrými bridlicami, pieskovecami, slienitými vápencami, guttensteinskými, steinalmskými vápencami (fácie karbonátovej platformy), nádašskými a schreyeralmskými vápencami (svahové fácie), ďalej sú tu mohutné polohy wettersteiských vápencov, tisoovských a dachsteinských vápencov (Rozložník, Karasová 1994).

GEOMORFOLÓGIA

Územie katastra obce sa nachádza na troch geomorfologických jednotkách

- Turnianska kotlina,
- Košická kotlina a
- Slovenský kras

Turnianska kotlina

Turnianska kotlina vytvárajúca pozdĺžnu depresiu medzi Horným a Dolným vrchom má pozdĺž toku Turne charakter roviny (0-30 m/km²). Je 2-3 km široká a 18 km dlhá. Členitejšia pahorkatinná časť sa viaže na náplavový kužeľ Blatného potoka, na deluviálne stráne najmä pod Horným vrchom. Vznikla v dôsledku silného vyzdvihnutia východnej časti Slovenského krasu, čo potvrdzujú nielen hlboké tiesňavy Blatného a Hájskeho potoka, ale i tvrdoše viažuce sa na odolnejšie horniny meliatskej skupiny (kryštálické vápence).

Západnú časť kotliny, budovanú spodotriasovými horninami, tvoria tzv. Silické úbočie, silne rozčlenené riečnou činnosťou. Reliéf doliny Turne má prevažne charakter erózo-akumulačného reliéfu a mierne zvlnenej pahorkatiny, zahrnujúcej sutinovú úpätnú pahorkatinu, terasovo-kužeľovú pahorkatinu a poriečnu nivu. Iba západná časť kotliny má charakter vrchoviny.

Výraznejšie relatívne výškové rozdiely sú iba na miestach vystupujúcich tvrdošov. Relatívne výškové rozdiely tu dosahujú 101-150 m/km². V závere Turnianskej kotliny vystupuje reliéf vrchovinného charakteru, ktorý sa viaže na menej odolné spodotriasové horniny.

<http://kamvyrazit.sk/obrazok.phtml?CE=zadielskadolinazadiel.v.jpg>

Košická kotlina

Základným znakom je plochý, málo členitý kotlinový reliéf. Územie má charakter mierne zvlneného pahorkatinného reliéfu. Je ohraničená výrazným zlomom, nachádzajúcim sa na prechode rázsochovitých chrbtov, tvoriacich výbežky Jasovskej planiny. Podcelkami Košickej kotliny sú Medzevská pahorkatina a Košická rovina. Odlišujú sa morfolofickými vlastnosťami. Medzevská pahorkatina sa viaže na košickú štrkovú formáciu, z ktorej vystupujú exhumované krasové ostrovy pôvodne poklesnutých vápencových kryh. Košická rovina zasahuje do územia medzi Turňou a Drienovcom.

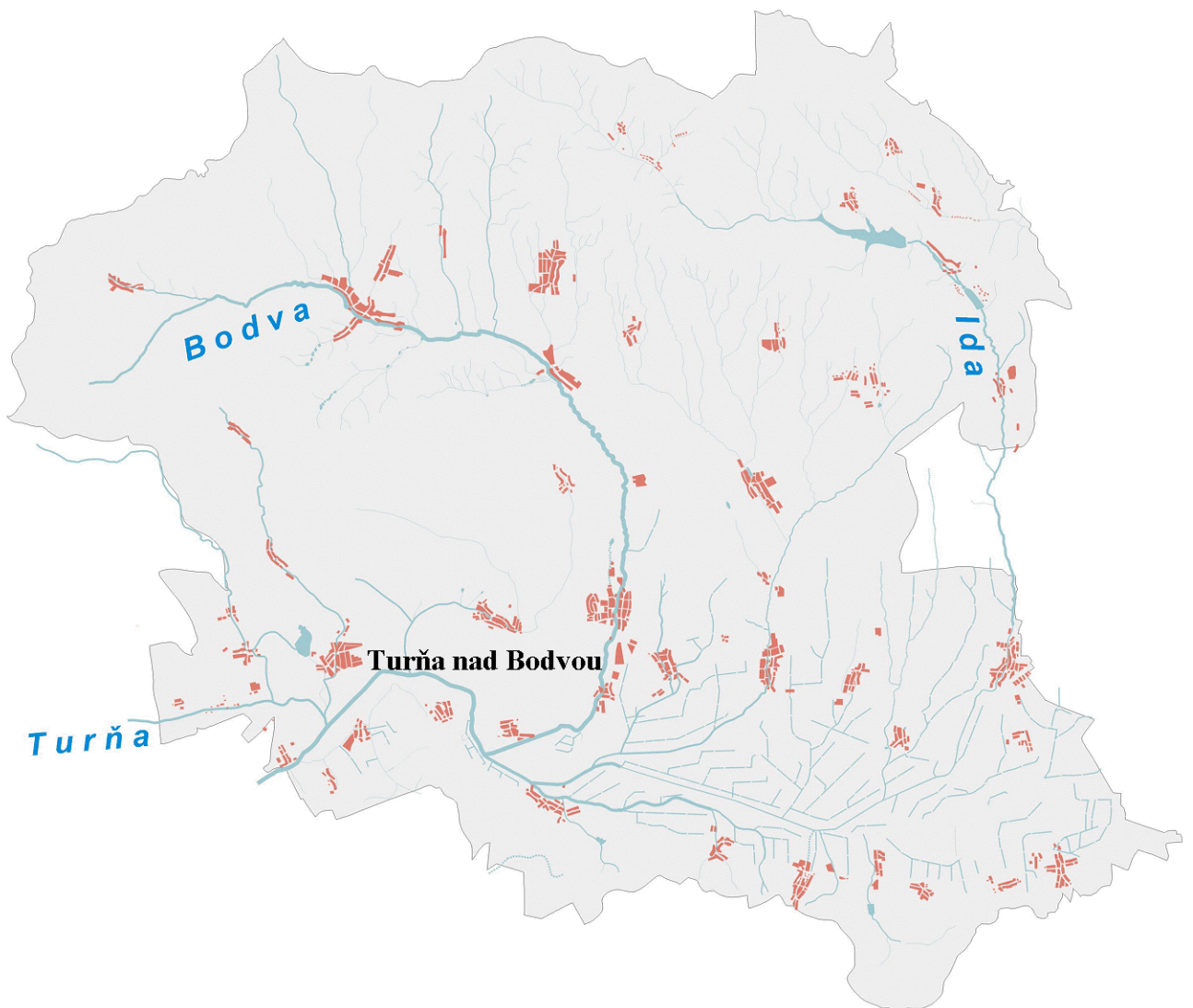
Košickú kotlinu budujú predovšetkým kvartérne riečne a periglaciálne sedimenty, štrkové formácie, verfénske pestré súvrstvia, karbónske kryštálické vápence, dolomity i bridlice a mezozoické vápence.

Slovenský kras

Tento krajinný priestor tvorí krasová planina medzi Zádielskou a Hájskou tiesňavou a najvýchodnejšia planina Slovenského krasu od Hájskej tiesňavy po východný okraj krasu pri Moldave nad Bodvou. Predstavujú ho prevažne pasienky porastené rozptýlenou vzrastlou a krovitou zeleňou, miestami sa nachádzajú súvislejšie lesné porasty. Maximálny výškový rozdiel medzi pohorím a kotlinou (najväčšia a najmenšia nadmorská výška je 648 m). Relatívne výškové rozdiely na planinách sú len 30 až 350 m. Planiny netvoria jednu úroveň, ale sú väčšinou sklonené k juhu a k východu.

VODSTVO

Z hydrogeologického hľadiska kataster obce patrí do **povodia Bodvy**, ktorá pramení pod vrchom Osadník na rozhraní Slovenského krasu a Volovských vrchov v nadmorskej výške 850 m.n.m. Povodie Bodvy má celkovú rozlohu 11 727 km², z toho je na území Slovenska 876 km². Z celkovej dĺžky toku Bodvy 110 km je na slovenskom území 45 km s výškovým prevýšením 680 m. Priemerný prietok Bodvy v mieste kde opúšťa územie (a zároveň aj Slovensko) je 2,8 m³/s a celkový objem odvádzaných vôd z územia Slovenska predstavuje 88 mil m³ za rok. (údaje sú z meracej stanice Hidvégardó na slovensko-maďarskej hranici) .Medzi významné prítoky Bodvy patria Ida s celkovou dĺžkou 52 km a Turňa 31 km, ktorých povodia tvoria 67% z celkového povodia Bodvy na území Slovenska.

Povodie Turne

Typickým autochtóнным tokom je Turňa, ktorá pramení na pláňach Silickej planiny, budovanej verfénskymi pieskovo-bridličnatými súvrstviami. Keďže tieto sú prakticky nepriepustné, zrážky spadnuté na ne okrem výparu a malej časti infiltrovanej do sutín

povrchovo odtekajú, a tým vytvárajú pomerne hustú riečnu sieť. Jej tvar je poloperovitý, pretože s pravej strany ju ohraničuje krasová planina Dolného vrchu, z ktorej do údolia Turne nepriteká nijaký povrchový tok. Vplyv prítoku krasových vôd do rieky Turne sa výrazne prejavuje v období letného sucha, keď rieka nestráca na vodnatosti. Plocha povodia Turne po ústie do rieky Bodvy je 211 km². Priemerný ročný odtok je 1,4 m³.s⁻¹.

Rieka Turňa síce nepreteká katstrom obce Turňa nad Bodvou, len v juhozápadnej časti katastra tvorí na krátkom úseku hranicu s katastrom obce Host'ovce, avšak jej povodie do katastra obce zasahuje.

Obcou preteká Hájsky potok, ktorý pramení v katastri obce Hačava vo výške 800 m.n.m.

PRAMENE

Povrchová riečna sieť v krasovej krajine prakticky chýba. Atmosferické zrážky spadnuté na územie krasových planín okrem podielu celkového výparu infiltrujú, riečna sieť je prenesená do podzemia a hlavne na úpäti krasových planín vytekajú na povrch vo forme veľkého počtu prameňov a vyvieráčiek. V katastri obce však tieto pramene chýbajú. V blízkosti katastra je prameň Skalístý potok (kataster obce Háj), ktorý vyteká z hajhlbsieho jaskynného systému Slovenského Krasu – Skalístý potok – Kunia priepasť.

Na Jasovskej planine v doline Migline je v katastri obce prameň rovnomenného potoka, ktorá smerom na východ odteká do katastra obce Drienovec.

Okrem prameňov ktoré predstavujú vyústenie podzemných vodných tokov na povrch na úpäti planín, v podloží Turnianskej kotliny existujú ďalšie zvodnené vrstvy, ktoré predstavujú významné zdroje pitnej vody zachytené celým radom klasicky zachytených prameňov a vrtov.

Najvýznamnejším zvodneným prostredím sú vápence stredného triasu, dolomitické vápence. Nepriepustné podložie vytvárajú ílovcovo-bridličnaté horniny.

Podzemné krasové vody plytkého obehu, ako aj krasovo – puklinové podzemné vody hlbsieho obehu sú kalcium - bikarbonátového typu s priemernou mineralizáciou 460-490 mg/l. Vody hlbsieho obehu majú zvýšenú teplotu do 18°C. Inú kvalitu majú vody hlbsieho obehu (meliatska skupina). Sú kalcium - síranovo- bikarbonátového typu

s obsahom síranov až do 180 mg/l, na čom sa podieľa vylúhovanie sádrovcov (prameň Turňa - Rybník s teplotou 15°C a výdatnosťou 59-572 l.s⁻¹)

FAUNA

Na zastúpenie fauny a flóry v okolí Turne nad Bodvou má významný vplyv územie Slovenského krasu. Z územia Slovenského krasu sú známe mnohé endemické živočíšne druhy, z ktorých viaceré sú charakteristické pre podzemné priestory.

Veľký význam pre rozvoj živočíšstva má *Zádielska dolina*. Je pre ňu charakteristické zmiešanie teplomilných i subalpínskych elementov. Okrem výskytu u nás vzácných druhov a teplomilných prvkov sú zaujímavé mnohé endemické živočíšne druhy, ako napr.: Z chrobákov *Duvalius bokori* a *Otiorynchus roubali*. Žije tu *salamandra škvrnitá* (*Salamandra salamandra*), *ropucha obyčajná* (*Bufo bufo*), *jašterica múrová* (*Lacerta muralis*), *jašterica zelená* (*Lacerta viridis*), *užovka stromová* (*Elaphe longissima*), z mäkkýšov *zebrovka stepná* (*Zebrina detrita*). Salamandra obýva hlavne okolie vyvieraciek a potokov v lesných biocenózach, ropucha obyčajná žije vo vlhkých biotopoch. Z mlokov je najhojnejší *mlok obyčajný* (*Triturus vulgaris*). Dominantným druhom je *skokan hnedý* (*Rana temporaria*). Je tu pozorovaný aj hojný výskyt endemita *Alopius clathrata*. Prekvapia nás tu tiež horské prvky: *jašterica živorodá* (*Lacerta vivipara*), *orešnica perlavá* (*Nucifraga caryocatactes*) a *piskor horský* (*Sorex alpinus*). (s.516-523, Baro, 1972)

Žije tu aj sokol *myšiar* (*Falco tinnunculus*), ohrozený je výskyt *sokola rároha* (*Falco cherrug*), ktorý je symbolom tohto územia. Medzi vzácnymi draveciami vyskytujúce sa zatiaľ na tomto území patrí *hadiar krátkoprstý* (*Cicetus gallicus*), *orol kriklavý* (*Aquila pomarina*). Pozoruhodným druhom vtáctva žijúceho na skalných stráňach je teplomilný potno-mediteránny *druh strnádka cia* (*Emberzia cia*). Významným hniezdičom skalných biotopov je ubúdajúci druh *skaliar pestrý* (*Monticola saxatilis*).

Typickými druhmi listnatých lesov sú *kolibkárik sykavý* (*Phylloscopus sibilatrix*), *muhárik bielokrký* (*Ficedula albicollis*), *Brhlík obyčajný* (*Sitta europaea*) a iné.

Pre tunajšie toky sú typické kaprovité druhy rýb z ktorých je tu zastúpených asi 30 druhov. Z nich je 13 druhov chránených ako napr.: *mrenica stredomorská* (*Barbus meridionalis*), *pstruh dúhový* (*Salmo gairdneri*) a *pstruh potočný* (*Salmo trutta*). Vyskytujú sa tu však aj *štuky*, *úhory* a *zubáče*.

Z cicavcov treba spomenúť *mačku divú* (*Felis silvestris*), *vlka obyčajného* (*Canis lupus*), *kunu lesnú* (*Martes martes*). Hojne sa vyskytuje *jazvec lesný* (*Meles meles*) *liška obyčajná* (*Vulpes vulpes*) a *lasica obyčajná* (*Mustella nivalis*). Na stromoch žije *zriedkavý rys ostrovid* (*Lynx lynx*).

Z netopierov žije v lesoch *raniak hrdzavý* (*Nyctalus noctula*), *večernica malá* (*Pipistrellus pipistrellus*) zriedkavá je *večernica pestrá* (*Vespertilio murinus*) (s.5, Fekete, Iván 1999).

FLÓRA

Prevažná časť územia Slovenského Krasu patrí podľa fyto geografického členenia kveteny Slovenska do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), do jej obvodu pramatranskej xerothermnej flóry (Matricum), v ktorej tvorí samostatný okres Slovenský kras.

Juhovýchodná časť ochranného pásma, Turnianska kotlina, je súčasťou okresu Košickej kotliny, ktorá patrí do obvodu vlastnej panónskej xerothermnej flóry (Eupannonicum).

Kvetena Slovenského krasu predstavuje floristicky najbohatšiu oblasť Slovenska i strednej Európy. Jej pestrosť je podmienená geografickou polohou územia na styku dvoch floristicky rôznych oblastí (Pannonicum a Carpaticum occidentale), ich rozdielnou geologickou stavbou, rozmanitosťou krasového reliéfu, inverziou klímy v hlbokých tiesňavách a vznikom veľkej diverzity ekotopov, ktoré vytvorili vhodné podmienky na vznik endemitov a zachovanie rôznych reliktov. Dnešnú flóru vo všeobecnosti charakterizuje dominancia druhov xerothermného planárneho až kolínneho stupňa panónskej oblasti a ich prelínanie s montánnou zložkou karpatskej flóry. Územie je významné najmä výskytom endemických a subendemických druhov ako: *chudôbka Kláštorského* (*Draba klasterskyi*), *jarabina Hazslinszkého* (*Sorbus hazslinszkiana*), *jarabina krasová* (*Sorbus slovacocarstica*), *jarabina Tuzsonova* (*Sorbus tuzsoniana*), *hloh domický* (*Crataegus domicensis*), *hloh silický* (*Crataegus x silicensis*), *rumenica turnianska* (*Onosma tornense*), *sinokvet mäkký veľkouborový* (*Jurinea mollis*).

Druhú významnú skupinu tvoria taxóny, ktoré sa v rámci Slovenska vyskytujú len na území Slovenského krasu. Mnohé z nich patria k panónskym endemitom alebo v tomto okrese dosahujú severnú hranicu svojho rozšírenia: *áron alpský štíhly* (*Arum alpinum*), *farbovník azovský* (*Isatis maeotica*), *ferula Sadlerova* (*Ferula sadlerana*), *jarabina Budaiova* (*Sorbus budaiana*), *jarabina Huljakova* (*Sorbus huljakii*), *jarabina Sóova* (*Sorbus sooi*), *jarabina Vajdova* (*Sorbus vajdae*), *kandík psí* (*Erythronium dnes-canis*), *klinček včasný peristý* (*Dianthus hungaricus*), *klinček Dostálov* (*Dianthus x dostalii*), *kozinec mechúrikatý belavý* (*Astragalus vesicarius*), *nátržník Blockov* (*Potentilla x blockiana*), *ostrevka dlhosteblová* (*Sesleria heuflerana*), *poniklec Valentinov* (*Pulsatilla valentiana*).

Krasový fenomén územia sa prejavuje v dominancii xerothermnej flóry na výslnných skalnatých stráňach. Tvoria ju najmä druhy kontinentálnej až mediteránnej oblasti: *astra spišská* (*Aster ammeloides*), *bezobalka sivá* (*Trinia glauca*), *cesnak guľatohlavý* (*Allium sphaerocephalum*), *hadomor purpurový* (*Scorzonera purpurea*), *hlaváčik jarný* (*Adonis vernalis*), *deväťorník peniažtekový* (*Helianthemum nummularium*), *rebriček panónsky* (*Achillea pannonica*), *jazyčkovec jadranský* (*Himantoglossum adriaticum*).

Početné horské druhy sa zachovali na skalných bralách so severnou expozíciou, alebo v inverzných polohách Zádielskej tiesňavy ako relikty glaciálnych dôb: *astra horská lysá* (*Astrer serpentimontanus glabratus*), *arábka alpinska* (*Arabis alpina*), *kamzičník rakúsky* (*Doronicum austriacum*), *jazyk jelení* (*Phyllitis scolopendrium*).

Niektoré vzácnejšie taxóny mediteránnej i boreálnej oblasti Európy sa zachovali vo fragmentoch vodnej, močiarnnej a slatinnej vegetácie Turnianskej a Rožňavskej kotliny: *bahnička kranská* (*Eleocharis carniolica*), *červenavec kučeravý* (*Potamogeton crispus*), *kosatec sibírsky* (*Iris sibirica*), *starček zlatožltý* (*Senecio doria*). (Rozložník, Karasová 1994)

Aj chránené nálezisko Turniansky hradný vrch hostí veľmi hodnotnú krasovú flóru a vegetáciu. Najcennejším rastlinným druhom je *rumenica turnianska* (*Onosma tornensis*), ktorá je slovenským endemitom rastúcim na tejto lokalite. Ďalej tu rastie ako na jedinej lokalite na Slovensku *zbehovec Lexmannov* (*Ajuga laxmanii*), predstavuje reliktný druh z boreálneho obdobia.

CHRÁNENÉ OBLASTI

Národný park Slovenský kras

Severená časť katastra obce leží na území Národného parku Slovenský Kras. Územie Národného parku spadalo pod režim ochrany už v minulosti, keď mala štatút Chránenej krajinskej oblasti (CHKO)

CHKO Slovenský kras bol zriadený Vyhláškou bývalého Ministerstva kultúry dňa 31.8.1973. činnosť správy CHKO sa začala dňom 1. júla 1974. Rozhodnutím vtedajších okresných orgánov bolo sídlo správy umiestnené do Brzotína, kde pre tento účel bola určená kúria z roku 1837.

Územie malo rozlohu 74 499 ha. Z tejto rozlohy pripadá na vlastnú chránenú oblasť 36 165 ha a na ochranné pásmo 38 334 ha.

Národný prak Slovenský kras bol vyhlásený Nariadením vlády SR dňa 13.2.2002. Nariadenie nadobudlo účinnosť 1.3.2002. Výmera NP je 34 611 ha, tvoria ho tri samostatné časti – Koniarska, Plešivská planina a východná časť NP (Silická planina, Horný vrch, Dolný vrch, Zádielska a Jasovská planina). 12 jaskýň Slovenského krasu je zaradených do *Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO*

v rámci slovensko-maďarského projektu *Jaskyne Slovenského a Aggteleckého krasu*.

NP Slovenský kras patrí k veľkoplošným chráneným územiám na ktorom boli zriadené osobitne chránené územia ako štátne prírodné rezervácie (ŠPR), chránené prírodné výtvory (CHPV) a chránené nálezisko (CHN).

Chránené nálezisko Turniansky hradný vrch

Výrazné škrapové pole v katastrálnom území Turne, na vrchole ktorého sa týčia zrúcaniny starobylého hradu je jednou z najvýznamnejších lokalít nielen v Slovenskom krase, ale i v republike. Odtiaľto je známy endemit Slovenského krasu rumenica turnianská (*Onosma tomense*). Stráne okolo zrúcanín hradu – krajinej dominanty nad Turnianskou kotlinou – sú výrazne xerotomné a sú domovom vzácných teplomlných druhov. Lokalita bola vyhlásená v roku 1964 za chránené nálezisko, od roku 1995 má štatút rezervácie a má rozlohu 13,79 ha.

NERASTNÉ SUROVINY

V katastri obce nie sú hospodársky využívané ložiská nerastných surovín. Vápence Slovenského krasu síce predstavujú zásoby vápenca, ktorý sa využíva ako stavebný kameň a surovina na výrobu vápna a cementu, ale vzhľadom na chránený režim v tejto oblasti je jeho ťažba nemožná.

PÔDNY FOND

druh	rozloha v ha	%
orná pôda	1 051,3	45,3
Vinice	13,1	0,6
záhrady	28,4	1,2
ovocné sady	3,2	1,0
trvalé trávne porasty	94,1	4,1
lesné pozemky	772,1	33,3
Vodné plochy	75,4	3,2
zastavané plochy	163,7	7,1
ostatné	119,9	5,2

Z celkovej rozlohy 2 321,2 ha zaberá najviac orná pôda (45%). Táto sa nachádza v rovinatej južnej a juhovýchodnej časti katastra. Práve v tejto časti medzi štátnou cestou a Jasovskou planinou je pôda ohrozená eróziou kôli silným vetrom. Druhé najvyššie zastúpenie majú lesné pozemky (33,3%) ktoré sa rozkladajú na hornatej severnej časti katastra. Pomerne vysoké zastúpenie majú aj vodné plochy 75,4 ha, ktoré predstavuje hlavne rybník na západ od obce.

